

wo-master
Educatie in de Taal- en
cultuurwetenschappen
Radboud Universiteit Nijmegen

22 september 2017

Inhoud

1	Samenvattend advies	3
2	Werkwijze panel	6
3	Beschrijving van de opleiding	7
	3.1 Algemeen	7
	3.2 Profiel instelling	7
	3.3 Profiel opleiding	7
4	Opleidingsbeoordeling	9
	4.1 Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	9
	4.2 Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	10
	4.3 Standaard 3: Toetsing	14
	4.4 Standaard 4: Afstudeergarantie en financiële voorzieningen	16
	4.5 Algemene conclusie over de kwaliteit van de opleiding	16
	4.6 CROHO-onderdeel	16
5	Overzicht oordelen	17
	Bijlage 1: Samenstelling panel	18
	Bijlage 2: Programma hoorzitting	20
	Bijlage 3: Overzicht van bestudeerde documenten	21
	Bijlage 4: Lijst met afkortingen	22

1 Samenvattend advies

De nieuwe tweejarige master Educatie in de Taal- en cultuurwetenschappen is een voltijdse opleiding van 120 EC die in twee jaar kan worden doorlopen. De opleiding heeft zes afstudeerrichtingen, voor de schoolvakken Duits, Engels, Frans, Grieks en Latijn, Nederlands, Spaans. De opleiding is een samenwerkingsverband tussen de faculteiten waar de vakinhoudelijke expertise zich bevindt en de Radboud Docenten Academie, die de eerstegraads lerarenopleidingen verzorgt.

De opleiding wil een meerwaarde bieden ten opzichte van de bestaande situatie van twee opeenvolgende eenjarige masteropleidingen, door aan te sluiten bij de ontwikkelingsgang van de student en door in alle facetten van de opleiding elementen van integratie in te brengen. Het panel heeft geconstateerd dat de opleiding een visie heeft ontwikkeld op de doelstellingen van de educatieve master die aansluit bij de ontwikkelingsgang van studenten binnen de tweejarige opleiding. De oorsprong van de visie en de bredere visie op goed leraarschap verdienen volgens het panel nog een nadere toelichting.

Het panel meent dat de opleiding een overtuigende aanzet heeft gemaakt om een verband te leggen tussen de eisen die gelden vanuit het vakgebied en vanuit het beroepenveld door nauwgezet aandacht te schenken aan de vraag hoe de kwalificaties vanuit het beroep en die uit het vakgebied zo optimaal mogelijk verweven kunnen worden. Wel tekent het panel aan dat de abstracte uitwerking aanmerkelijke vrijheid geeft bij de invulling van de individuele afstudeerrichtingen. Het adviseert de instelling dan ook om goed de vinger aan de pols te houden bij de uitwerking van de afstudeerrichtingen om de kwaliteit ervan te bewaken.

Het curriculum van de opleiding bestaat uit vijf componenten (lijnen), die gedurende de gehele opleiding parallel lopen en aan het eind van de opleiding samenkomen in het geïntegreerde masteronderzoek. Met name de lijn rode draad zorgt voor integratie. Uit het gesprek met vertegenwoordigers van de instelling begreep het panel dat de precieze invulling van de lijnen kan variëren – en daarmee ook de interactie tussen de lijnen. Het informatiedossier en het gesprek gaven het panel nog onvoldoende informatie om een goed beeld te krijgen van de precieze invulling van het programma. Bij de verdere uitwerking beveelt het panel de opleiding aan om bijzondere aandacht te besteden aan de inhoudelijke verbindingen tussen de lijnen, en tussen opeenvolgende componenten. Daarnaast kan de opleiding de didactische lijn nog scherper verwoorden.

Verdieping en het maken van een vertaalslag naar de schoolpraktijk staan gedurende de opleiding centraal. De opleiding maakt veel gebruik van elementen uit bestaande opleidingen, maar richt ook nieuw, aan het schoolvak gerelateerd, onderwijs in; daarvoor heeft het panel waardering.

De opzet voor het masteronderzoek laat volgens het panel voldoende integratie zien. Wel vraagt het panel om de onderwerpkeuze te bewaken. Daarnaast zijn de studentbegeleiding en studiedruk punten van aandacht; zeker wanneer onderzoek en de zelfstandige stage samenvallen, kan de studeerbaarheid onder druk komen te staan.

De geïntegreerde educatieve master biedt mogelijkheden om medewerkers vanuit de verschillende faculteiten en de Radboud Docenten Academie, alsmede vertegenwoordigers

vanuit de schoolpraktijk samen te brengen. De afstemming tussen docenten is verankerd rondom de ontwikkeling van de modules en binnen de rode draad, waarin gewerkt wordt met team teaching. Bij het afsluitende masteronderzoek is zowel een vakinhoudelijk deskundige als een educatief deskundige betrokken. Over de momenten die de instelling heeft ingebouwd om betrokkenen samen te brengen, is het panel positief. Tijdens een jaarlijks symposium aan het einde van het jaar ontmoeten (zittende en potentiële) studenten, alumni, docenten en vertegenwoordigers van de scholen elkaar en kunnen ze ervaringen uitwisselen.

De opleiding maakt veel gebruik van opdrachten, producten (bijvoorbeeld het educatief ontwerp) en essays. De toetsing in de sterker beroepsgerelateerde onderdelen vindt plaats in de vorm van *authentieke toetsing*, waarbij de student bewijsstukken van de vereiste kwalificaties levert in de vorm van in de praktijk uitgevoerde, of sterk met de praktijk gerelateerde producten. Het panel vindt het positief dat iedere eindkwalificatie meermaals wordt getoetst en is van oordeel dat de opleiding voldoende stappen zet in de richting van integratieve toetsing – in lijn met de gedachte achter de geïntegreerde educatieve master. Met name het portfolio is een belangrijk instrument voor integratieve toetsing: in het portfolio leggen studenten verbanden tussen de afzonderlijke toetsmomenten binnen de verschillende lijnen. Het panel raadt aan om te onderzoeken hoe ook binnen die toetsen de integratie tussen de lijnen verder versterkt kan worden, bijvoorbeeld door het inrichten van gezamenlijke toetsen. Studenten sluiten de opleiding af met een geïntegreerd masteronderzoek, waarbij de gezamenlijke beoordeling van betrokken deskundigen vanuit de faculteit en de lerarenopleiding de integratie van het vakinhoudelijke en educatieve domein bewaakt.

Het panel is van oordeel dat het informatiedossier en het gesprek nog onvoldoende inzicht geven in de precieze invulling van het programma. Het panel heeft de indruk gekregen dat de disciplines onderwijskunde en Nederlands goed zijn aangesloten op de tweejarige educatieve master; voor de moderne vreemde talen kan het panel nog onvoldoende beoordelen of de vertaalslag goed te maken is. De concrete uitwerking van het programma en in het bijzonder het integratieve karakter ervan, verdient verdere aanscherping en explicitering. Het panel is zich ervan bewust dat de opleiding nog in ontwikkeling is, maar de gemaakte aanzet geeft het panel nog te weinig vertrouwen dat de opleiding de beoogde doelstellingen op korte termijn kan waarmaken. Wel ziet het panel voldoende basis voor de verdere invulling en ontwikkeling van het integratieve programma.

Het panel komt tot de conclusie dat de opleiding een goede start heeft gemaakt met de ontwikkeling van het programma, maar dat de huidige stand van zaken nog onvoldoende inzicht verschaft in hoe de integratie in het curriculum tot stand komt. Een verdere uitwerking van het programma acht het panel noodzakelijk, ook om te zorgen voor een goede aansluiting van de moderne vreemde talen. Het panel beoordeelt de nieuwe opleiding wo-master Educatie in de Taal- en cultuurwetenschappen van de Radboud Universiteit Nijmegen dan ook als 'positief onder voorwaarde' en adviseert de NVAO om overeenkomstig te besluiten. De voorwaarde luidt: werk het curriculum verder uit ten behoeve van een programma dat geschikt is voor alle afstudeerrichtingen, en toon daarin het integratieve karakter van de opleiding duidelijk aan.

Den Haag, 22 september 2017

Namens het panel ter beoordeling van de beperkte Toets nieuwe opleiding
wo-master Educatie in de Taal- en cultuurwetenschappen van de Radboud Universiteit
Nijmegen,

prof. dr. Hubert Coonen
(voorzitter)

Anne Martens
(secretaris)

2 Werkwijze panel

De NVAO heeft een panel vastgesteld met volgende samenstelling.

Voorzitter:

- prof. dr. H. Coonen, emeritus hoogleraar aan de Open Universiteit en de Universiteit Maastricht, tevens voormalig kroonlid en vicevoorzitter van de Onderwijsraad.

Leden:

- prof. dr. K. van Veen, hoogleraar-directeur universitaire lerarenopleidingen aan de Rijksuniversiteit Groningen;
- dr. E Kwakernaak, voormalig lerarenopleider (vakdidacticus Duits) aan de Lerarenopleiding Zuidwest-Nederland / Hogeschool Rotterdam en de Rijksuniversiteit Groningen;
- prof. dr. G. Rijlaarsdam, hoogleraar taaleducatie aan de Universiteit van Amsterdam, Universiteit Antwerpen en Umeå Universitet.

Student-lid:

- E. Leo, student onderwijskunde Universiteit van Amsterdam.

Het panel werd bijgestaan door Lieve Desplenter, beleidsmedewerker NVAO, procescoördinator, en Anne Martens, beleidsmedewerker NVAO, secretaris.

Bij de toetsing heeft het panel het Protocol voor de TNO Educatieve master van de NVAO (www.nvao.net) gebaseerd op het beoordelingskader beperkte toets nieuwe opleiding (Stcrt. 2014, nr. 36791) in acht genomen.

De opleiding betreft een combinatie van reeds geaccrediteerde opleidingen: de eenjarige vakmasters en de eenjarige educatieve master. Zowel de vakinhoud van de vakmaster als het pedagogisch- en (vak)didactisch deel van de educatieve masteropleiding blijven grotendeels gelijk. Vanwege deze samenvoeging van reeds geaccrediteerde opleidingen wordt alleen het nieuwe aspect van de opleiding door het panel beoordeeld (de integratie van de vak- en lerarenopleiding). Het beoordelingsproces bevatte geen locatiebezoek maar een hoorzitting, welke plaatsvond bij de NVAO in Den Haag.

Het panel heeft zich aan de hand van de door de opleiding verstrekte documenten op de beoordeling voorbereid. De Radboud Universiteit Nijmegen leverde een generiek informatiedossier aan op het niveau van het 'label' Taal- en cultuurwetenschappen. Per e-mail zijn vragen en opmerkingen uitgewisseld. Deze vragen zijn door de secretaris geïnventariseerd als input voor de hoorzitting. Op 4 juli 2017 is het panel bij elkaar geweest. Tijdens deze bijeenkomst zijn de bevindingen van het panel besproken. Gerezen vragen zijn vervolgens voorgelegd aan drie vertegenwoordigers van de opleiding. Na afloop van dat gesprek heeft het panel het geheel van bevindingen en overwegingen onderling besproken en vertaald naar voorlopige conclusies.

Op basis van de bevindingen, overwegingen en conclusies heeft de secretaris een conceptadvies opgesteld dat aan de panelleden is voorgelegd. Vervolgens heeft het panel dit concept van commentaar voorzien, waarna de voorzitter het conceptrapport heeft vastgesteld. Het adviesrapport is op 12 september 2017 aan de opleiding voorgelegd ter controle op feitelijke onjuistheden. De opleiding heeft op 20 september 2017 gereageerd op het adviesrapport. Dit heeft geleid tot enkele tekstuele aanpassingen, waarna het definitieve rapport is vastgesteld. Het panel heeft dit advies in volledige onafhankelijkheid opgesteld en op 22 september aan de NVAO aangeboden.

3 Beschrijving van de opleiding

3.1 Algemeen

Instelling:	Radboud Universiteit Nijmegen
Opleiding:	wo-master educatie in de Taal- en cultuurwetenschappen
Variant:	voltijd
Afstudeerrichtingen:	Duits, Engels, Frans, Grieks en Latijn, Nederlands, Spaans
Locatie:	Nijmegen
Studieomvang (EC):	120
CROHO-onderdeel:	onderwijs

3.2 Profiel instelling

De Radboud Universiteit Nijmegen is in 1923 opgericht en biedt een breed pakket aan opleidingen. Tegelijkertijd wenst de universiteit kleinschalig te blijven, met intensief en persoonlijk onderwijs. Studenten en medewerkers worden aangemoedigd hun kennis te delen, voorbij de grenzen van vakgebieden. Dat prikkelt om verder te kijken, meer te zien. Zo draagt de Radboud Universiteit bij aan nieuwe perspectieven binnen de wetenschap en de samenleving.

De Radboud Universiteit Nijmegen kent zeven faculteiten en voorziet bijna 20.000 studenten van onderwijs. Zij volgen een van de bijna veertig bachelorprogramma's of een van de bijna tachtig masteropleidingen. Het personeelsbestand van de Radboud Universiteit Nijmegen heeft een omvang van ruim 5.000 fte, waarvan bijna 3.000 fte aan wetenschappelijk personeel.

3.3 Profiel opleiding

De nieuwe tweejarige wo-master Educatie in de Taal- en cultuurwetenschappen is een voltijdse opleiding van 120 EC die in twee jaar kan worden doorlopen. De opleiding wil een meerwaarde bieden ten opzichte van de bestaande situatie van twee opeenvolgende eenjarige masteropleidingen, door aan te sluiten bij de ontwikkelingsgang van de student. Studenten aan de tweejarige masteropleiding ontwikkelen hun wetenschappelijke competenties steeds in combinatie met hun didactische en pedagogische competenties. Van meet af aan wordt in de opleiding het leggen van een vakinhoudelijke fundament gecombineerd met een oriëntatie op het beroep van leraar en de schoolcontext. Zo kunnen zij, meer specifiek, wetenschappelijke kennis en inzichten inzetten ten behoeve van school- en beleidsontwikkeling, vakontwikkeling en docentontwikkeling.

De opleiding sluit aan bij recente ontwikkelingen op het gebied van een flexibeler inrichting van universitaire lerarenopleidingen, gericht op het opleiden van meer en beter gekwalificeerde academische docenten voor het voortgezet onderwijs. De tweejarige educatieve masteropleidingen worden de hoofdroute naar het academisch geschoolde (eerstegraads) leraarschap. Door de samenvoeging van een vakmaster en educatieve master is een tweede scriptie overbodig en ontstaat meer ruimte voor vakdidactiek en het opdoen van praktijkervaring. In de opleidingsprogramma's komen praktische en didactische vaardigheden nadrukkelijker aan bod, waardoor universiteiten meer academische leraren

afleveren die niet alleen uitblinken in hun kennis van het vak, maar ook in het overbrengen van die kennis. Dat laatste gebeurt voor een belangrijk deel in de praktijk.

Op 15 januari 2016 heeft de Vereniging van Nederlandse Universiteiten (VSNU) een landelijke aanvraag ingediend voor de invoering van de tweejarige educatieve masteropleidingen in het domein van de schooltalen en het domein van de zaakvakken. Naast de tweejarige educatieve master in Taal- en cultuurwetenschappen ontwikkelt de Radboud Universiteit Nijmegen een educatieve master in Mens- en maatschappijwetenschappen. De educatieve masters van de Radboud Universiteit zijn een samenwerkingsverband tussen de faculteiten waar de vakinhoudelijke expertise zich bevindt en de Radboud Docenten Academie, die de eerstegraads lerarenopleidingen verzorgt.

4 Opleidingsbeoordeling

Van toepassing is het Protocol TNO Educatieve master (www.nvao.net) gebaseerd op het Beoordelingskader voor de beperkte Toets nieuwe opleiding van de NVAO (Stcrt. 2014, nr. 36791).

Het kader voor de beperkte beoordeling van nieuwe opleidingen wordt gebruikt als de instelling beschikt over een positief oordeel over de instellingstoets kwaliteitszorg. De beoordeling komt tot stand op basis van een discussie met 'peers' over de inhoud en kwaliteit van de opleiding en is gericht op vier vragen:

1. Wat beoogt de opleiding?
2. Hoe wil de opleiding dit realiseren?
3. Hoe wil de opleiding dit toetsen?
4. Zijn er voldoende financiële middelen?

Deze vier vragen zijn vertaald in vier standaarden. Over de standaarden geeft een visitatiepanel een gemotiveerd oordeel op een driepuntsschaal: voldoet, voldoet ten dele of voldoet niet. Vervolgens geeft het panel een gemotiveerd eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding, ook op een driepuntsschaal: positief, positief onder voorwaarden, of negatief.

4.1 Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De visie op de integratie van vak- en lerarenopleiding is in overeenstemming met de visie op het leraarschap van het vak. De visie sluit bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld (leraar) en het vakgebied worden gesteld.

Bevindingen

Volgens de Radboud Universiteit dient de tweejarige master in alle opzichten aan te sluiten op de ontwikkelingsgang die de student doormaakt in de richting van een vakinhoudelijk en didactisch op masterniveau startbekwame leraar en vakspecialist. De eindkwalificaties van de opleiding dienen daarom te beantwoorden aan de gangbare eindkwalificaties voor het vakinhoudelijke masterniveau, de wettelijke (educatieve) eindkwalificaties uit de wet BIO (en de actualisering daarvan door de Onderwijscoöperatie) en het domeinspecifieke referentiekader van de ICL/VSNU.

De eindkwalificaties zijn geïntegreerd geformuleerd en geordend in twee dimensies: de Dublin-descriptoren (kennis en inzicht, vaardigheden, attitude) en de domeinen waarin de bijbehorende kwalificaties werkzaam zijn. Deze domeinen komen overeen met de indeling van de Onderwijscoöperatie en omvatten de wetenschap, de vakdidactische en pedagogische praktijk en de beroepscontext (inclusief 21e-eeuwse vaardigheden).

De eindtermenmatrix met zestien eindkwalificaties maakt toepassing op de verschillende afstudeerrichtingen mogelijk, doordat de vakspecifieke inhoud per afstudeerrichting wordt ingevuld. Daarbij hebben vakwetenschap en (vak)didactiek een eigen plek, maar worden ze in de kwalificaties met name op het wetenschappelijk gebied gecombineerd.

Overwegingen

Het panel heeft geconstateerd dat de opleiding een visie heeft ontwikkeld op de doelstellingen van de educatieve master die aansluit bij de ontwikkelingsgang van studenten binnen de tweejarige opleiding. Daarbij merkt het panel op dat de oorsprong van de visie verder toegelicht kan worden. Speciale aandacht vraagt het panel voor het duidelijk maken van de bredere visie op goed leraarschap.

Het panel vindt het positief dat de opleiding in samenspraak tussen de faculteiten en de Radboud Docenten Academie tot stand is gekomen. Vanwege de generieke invulling van het dossier heeft het panel geen specifieke eindkwalificaties ingezien, maar het panel is van oordeel dat het aangeleverde kader de verschillende afstudeerrichtingen voldoende houvast biedt bij de schoolvak-specifieke invulling van de eindkwalificaties. De opleiding maakt gebruik van de beoogde eindkwalificaties van de onderliggende eenjarige masteropleidingen. Het panel stelt vast dat ze daarmee zijn geformuleerd op masterniveau en voldoen aan eisen die gesteld worden vanuit zowel de eerstegraads lerarenopleiding als de vakmasters.

Het panel meent dat de opleiding een overtuigende aanzet heeft gemaakt om een verband te leggen tussen de eisen die gelden vanuit het vakgebied en vanuit het beroepenveld door nauwgezet aandacht te schenken aan de vraag hoe de kwalificaties vanuit het beroep en die uit het vakgebied zo optimaal mogelijk verweven kunnen worden. Wel tekent het panel aan dat de abstracte uitwerking aanmerkelijke vrijheid geeft bij de invulling van de individuele afstudeerrichtingen. Het adviseert de instelling dan ook om goed de vinger aan de pols te houden bij de uitwerking van de afstudeerrichtingen om de kwaliteit ervan te bewaken.

Conclusie:

De opleiding voldoet aan standaard 1.

4.2 Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De opleiding vertaalt haar visie op de educatieve master in een adequaat programma waaruit duidelijk de integratieve aanpak blijkt.

Bevindingen

De opleiding heeft het programma van de tweejarige educatieve master ontworpen en gewerkt aan de vormgeving van integratie in het programma. De educatieve master Taal- en cultuurwetenschappen wordt toegelicht aan de hand van een generiek dossier, met een uitwerking van cursusbeschrijvingen voor het schoolvak Nederlands. De afstudeerrichtingen Nederlands en Duits gaan eerst van start; de andere richtingen volgen later. De vertegenwoordigers van de instelling gaven in het gesprek met het panel aan dat ook gesprekken zijn gevoerd met docenten van de vakopleiding Duits.

Het curriculum bestaat uit vijf componenten (lijnen): wetenschappelijke vakinhoud op masterniveau, methodologische voorbereiding op het geïntegreerde masteronderzoek, (vak)didactische en pedagogische kennis en vaardigheden, praktijk en rode draad. De vijf componenten lopen gedurende de gehele opleiding parallel en komen aan het eind van de opleiding samen in het geïntegreerde masteronderzoek.

De vertegenwoordigers van de instelling benadrukten in het gesprek met het panel dat verdieping en het maken van een vertaalslag naar de schoolpraktijk gedurende de opleiding centraal staan. De opleiding begint met het formuleren van een visie op het schoolvak en het docentschap, waarbij vanaf het begin van de opleiding het verband wordt gelegd met de rol van docent. In de tweede helft van de opleiding krijgen studenten meer ruimte voor verbredende oriëntatie op de schoolcontext, waarbij studenten onder meer kunnen kijken naar differentiatie.

De vakinhoudelijke verdieping wordt in nauwe samenhang met de verwante vakwetenschappelijke masters ingevuld. Daarbij wordt een link gelegd met drie dominante aspecten in het taalonderwijs: taalkunde, letterkunde en taalbeheersing. Voor een deel bestaat deze lijn uit nieuw ontwikkeld onderwijs, dat qua inhoud relevant is voor het schoolvak en opdrachten bevat waarin vakinhoud wordt toegepast in de onderwijspraktijk. De focus ligt daarbij op de bovenbouw havo/vwo. Later in het curriculum is er ook ruimte voor flexibiliteit, waarbij studenten eigen vakinhoudelijke accenten kunnen leggen, ook uit bestaand onderwijs.

De methodologische verdieping en onderzoek zal in eerste instantie gericht zijn op een basisrepertoire van methodologieën op masterniveau die nodig zijn voor het vakinhoudelijke en onderwijskundige onderzoek, maar naarmate de tijd vordert meer toegesneden zijn op wat specifieke studenten nodig hebben voor hun masteronderzoek. De vakinhoudelijke methodologieën zijn gerelateerd aan de vakinhoudelijke lijn; de onderwijskundige methodologieën zullen ook in praktijkopdrachten worden toegepast.

De vakdidactische en pedagogische verdieping is in zijn geheel opnieuw opgebouwd en legt de link tussen de vakinhoudelijke theorie en de praktijk. De lijn is opgebouwd rond vier thema's: de leerling, veilig en stimulerend leerklimaat, leren en instructie, en interactie en klassenmanagement. De tweejarige master biedt mogelijkheden om vanuit een concreet lesontwerp opdrachten tot vakinhoudelijke verdieping uit te zetten. Daarnaast volgen de studenten onderwijs gericht op hun persoonlijke ontwikkeling, zoals een cursus Professioneel Spreken en een driedaagse training Persoonlijk Leiderschap.

In de rode draad, die door het gehele curriculum loopt, worden studenten begeleid in hun ontwikkeling. Ze reflecteren op de ontwikkeling die ze in de andere lijnen doormaken, en hoe de inhoud van de verschillende lijnen in de onderwijspraktijk kan worden aangewend. Op die manier leggen studenten steeds een verband met de schoolpraktijk. Aan het begin van ieder semester wordt de rode draad geïntensiveerd in een startweek, waarbij wordt vooruitgeblikt op de ontwikkeling die de studenten in de komende periode gaan doormaken.

De ontwikkelaars hebben met stagescholen overlegd over de organisatie van de stages, maar ook over de invulling van het programma. De opleiding kent een ontwikkelingsgang met toenemende mate van zelfstandigheid. Aan het einde van het eerste jaar zijn studenten vakinhoudelijk onderlegd en in staat om zelfstandig les te geven. Vakwetenschappelijk zijn zij klaar om zelfstandig onderzoek te doen. Het tweede jaar van de opleiding staat in het teken van de verdere ontwikkeling tot zelfstandige docent en onderzoeker. Door het opzetten van een zelfstandig onderzoek dat gerelateerd is aan een uitvoering in de beroepspraktijk geven studenten blijk van hun vakinhoudelijke en educatieve masterniveau.

In de rode draad oriënteren studenten zich in het tweede semester op hun onderzoek en de verdere invulling van hun programma. Daarbij heeft de Radboud Universiteit ervoor

gekozen de keuzevrijheid van studenten niet te beperken, ervan uitgaande dat studenten gemotiveerd zijn om voor de klas te staan en daarom waarschijnlijk kiezen voor schoolvakgerelateerde onderwerpen. De twee begeleiders van het masteronderzoek (een vakinhoudelijk deskundige en een educatief deskundige) bewaken de kwaliteit van het masteronderzoek.

Studenten worden gedurende de gehele opleiding begeleid in de verschillende lijnen. De instelling vindt het van groot belang dat de studenten de opleiding daadwerkelijk beleven als een geïntegreerde opleiding. Om die reden worden activiteiten ontwikkeld die de *community*-vorming binnen de opleiding bevorderen. In de opbouw van de opleiding zijn daarom momenten ingebouwd waarop beginnende studenten kunnen leren van hun ervaren medestudenten. Tijdens een jaarlijks symposium aan het einde van het jaar ontmoeten (zittende en potentiële) studenten, alumni, docenten en vertegenwoordigers van de scholen elkaar en kunnen ze ervaringen uitwisselen.

Het personeel bestaat uit docenten die aangesteld zijn bij de betreffende faculteiten (waaronder de Teachers in Residence: docenten met een aanstelling aan de Radboud Universiteit en in het voortgezet onderwijs) en docenten van de Radboud Docenten Academie. Het merendeel van de docenten beschikt over een Basiskwalificatie Onderwijs. Daarnaast wordt een aanzienlijk deel van de opleiding verzorgd op de stageschool, waar studenten begeleid worden door een ervaren begeleider.

De afstemming tussen docenten is verankerd rondom de ontwikkeling van de modules, waarbij altijd iemand vanuit de betreffende faculteit en iemand vanuit de Radboud Docenten Academie betrokken is. Docenten van de verschillende instituten werken samen in de vorm van team teaching bij de rode draad. Bij het afsluitende masteronderzoek is zowel een vakinhoudelijk deskundige als een educatief deskundige betrokken. In het gesprek met het panel lieten de vertegenwoordigers weten dat docenten elkaar daarnaast niet alleen zullen ontmoeten tijdens de nieuwe symposia, maar ook tijdens themaworkshops die de Radboud Universiteit nu al halfjaarlijks organiseert en waarbij ook stagebegeleiders aansluiten. Bij die bijeenkomsten legt de instituutsbegeleider de relatie tussen de werkplekbegeleider en de Radboud Docenten Academie.

In het gesprek met het panel benadrukten de vertegenwoordigers van de instelling dat de betrokken faculteiten de eindverantwoordelijkheid dragen en in nauw contact staan met de Radboud Docenten Academie. Het College van Bestuur van de Radboud Universiteit is nauw betrokken bij de ontwikkeling van de opleiding en stuurt deze waar nodig aan – zo bleek uit het gesprek tussen panel en instelling. Een nieuw aangestelde onderwijsdirecteur coördineert de opleiding; een opleidingscoördinator ondersteunt deze directeur. Studietoelaters van de faculteit en van de Radboud Docenten Academie zijn op de hoogte van toelatingsbeleid, inhoud en organisatie van de opleiding. Voor stagebegeleiders van de scholen en alle betrokken universitaire docenten worden halfjaarlijks bijeenkomsten georganiseerd.

Overwegingen

Het panel is van oordeel dat de Radboud Universiteit een goede start heeft gemaakt in de ontwikkeling van een model voor de geïntegreerde educatieve master Taal- en cultuurwetenschappen. Op een aantal punten is de uitwerking echter nog weinig expliciet.

De curriculumopzet laat zien dat de verschillende lijnen steeds parallel lopen, waarbij met name de rode draad zorgt voor integratie. Uit het gesprek met vertegenwoordigers van de instelling begreep het panel dat de precieze invulling van de lijnen kan variëren – en daarmee ook de interactie tussen de lijnen. Het informatiedossier en het gesprek gaven het panel nog onvoldoende informatie om een goed beeld te krijgen van de precieze invulling van het programma. Bij de verdere uitwerking beveelt het panel de opleiding aan om bijzondere aandacht te besteden aan de inhoudelijke verbindingen tussen de lijnen, en tussen opeenvolgende componenten.

De opleiding maakt veel gebruik van elementen uit bestaande opleidingen, maar richt ook nieuw, aan het schoolvak gerelateerd, onderwijs in; daarvoor heeft het panel waardering. Wat betreft vakinhoud vraagt het panel de opleiding bij de uitvoering van het programma permanent de aandacht gevestigd te houden op inhoudelijke verdieping in relatie tot het schoolvak. Over de momenten die de instelling heeft ingebouwd om betrokkenen samen te brengen, is het panel positief. De jaarlijkse symposia zijn volgens het panel goede gelegenheden om de betrokken vakgebieden samen te brengen.

Uit het gesprek met de instelling maakte het panel op dat de opleiding voor de invulling van de didactische lijn vertrouwt op de ervaring binnen de Radboud Docenten Academie. Het panel raadt de opleiding aan deze lijn scherper te verwoorden in het kader van de nieuwe tweejarige educatieve master.

De opzet voor het masteronderzoek laat volgens het panel voldoende integratie zien. Wel vraagt het panel om de onderwerpkeuze te bewaken. Daarnaast zijn de studentbegeleiding en studiedruk punten van permanente zorg en aandacht; zeker wanneer onderzoek en de zelfstandige stage samenvallen, kan de studeerbaarheid onder druk komen te staan.

De geïntegreerde educatieve master biedt mogelijkheden om medewerkers vanuit de verschillende faculteiten en de Radboud Docenten Academie alsmede vertegenwoordigers vanuit de schoolpraktijk samen te brengen. Het viel het panel op dat de regie niet ligt bij de lerarenopleiding maar bij de vakinhoudelijke faculteiten; een duurzame relatie tussen de twee instituten acht het panel essentieel voor het slagen van de geïntegreerde opleiding. Daarnaast benadrukt het panel het belang van een intensieve relatie en goede communicatie met de stagescholen – ook buiten de contacten gerelateerd aan stageplaatsen om. Het panel waardeert de betrokkenheid van het College van Bestuur van de Radboud Universiteit bij de ontwikkeling van de educatieve master.

Het panel onderschrijft dat de betrokkenheid bij de educatieve master voor docenten een taakverzwaren inhoudt. Dit geldt in het bijzonder voor de vakdidactici, die de verschillende lijnen samenbrengen. Het panel was dan ook verheugd te horen dat de instelling dit ook erkent en dat zij zich bewust is van de noodzaak voldoende ruimte in te bouwen voor de docenten.

Tot slot vraagt het panel aandacht voor het beheersingsniveau van de doeltaal taalniveau van studenten, waar het schoolvak een moderne taal betreft. De afstudeerrichting Duits, bijvoorbeeld, richt zich op studenten die een bacheloropleiding Duits gevolgd hebben en onderscheidt zich daarmee van het traject Toch leraar Duits. De vertegenwoordigers van de instelling lichtten toe dat studenten een deel van het tweede semester in het buitenland kunnen volgen, bijvoorbeeld ten behoeve van taalverwerving of een stage op een school in een ander land. Het panel stelt echter dat instromende studenten waarschijnlijk niet alleen

afkomstig zullen zijn vanuit de vakbachelor Duits van de Radboud Universiteit en dat hun kennis van het Duits daarmee van wisselend niveau kan zijn.

Het panel concludeert dat de opleiding een goede start heeft gemaakt met de ontwikkeling van het programma, maar dat het informatiedossier en het gesprek nog onvoldoende inzicht hebben gegeven in de precieze invulling van het programma. Het panel heeft de indruk gekregen dat de disciplines onderwijskunde en Nederlands goed zijn aangesloten op de tweejarige educatieve master; voor de moderne vreemde talen kan het panel nog onvoldoende beoordelen of de vertaalslag goed te maken is.

De concrete uitwerking van het programma en in het bijzonder het integratieve karakter ervan, verdient verdere aanscherping en explicitering. Het panel is zich ervan bewust dat de opleiding nog in ontwikkeling is, maar de gemaakte aanzet geeft het panel nog te weinig vertrouwen dat de opleiding de beoogde doelstellingen op korte termijn kan waarmaken. Wel ziet het panel voldoende basis voor de verdere invulling en ontwikkeling van het integratieve programma.

Conclusie

De opleiding voldoet ten dele aan standaard 2.

4.3 Standaard 3: Toetsing

De opleiding beschikt over een duidelijke visie en adequaat systeem van toetsing waaruit duidelijk de integratieve aanpak van de gehele opleiding blijkt.

Bevindingen

In het informatiedossier heeft de instelling de relatie tussen de opleidingsonderdelen en de eindtermen inzichtelijk gemaakt. Elke eindkwalificatie wordt in ten minste twee onderwijsonderdelen getoetst; dit bevordert de integratie van de onderdelen in de toetsing.

De toetsing is gevarieerd over verschillende vormen: mondelinge en schriftelijke tentamens, opdrachten en producten, en het handelen en functioneren in de praktijk. Voor een deel vindt deze toetsing ook plaats in de beroepscontext. De toetsing in de sterker beroepsgelateerde onderdelen vindt plaats in de vorm van *authentieke toetsing*, waarbij de student bewijsstukken van de vereiste kwalificaties levert in de vorm van in de praktijk uitgevoerde, of sterk met de praktijk gerelateerde producten. Voorbeelden zijn de stagebeoordeling, educatieve ontwerpen en een schriftelijke zelfevaluatie met mondeling tentamen waarin studenten aan de hand van praktijkgevallen hun reflectieve vaardigheden demonstreren.

Het portfolio dat studenten gedurende de twee jaar studie samenstellen, speelt een belangrijke rol in de opleiding. Dit portfolio wordt niet alleen gebruikt om te reflecteren op de eigen ontwikkeling (ontwikkelportfolio), maar ook om bepaalde bekwaamheden te bewijzen (bewijsportfolio). De samenstelling van het portfolio wordt gemonitord in de rode draad; op die manier verbindt het portfolio de rode draad met de overige lijnen, en de vakinhoud met de praktijk.

Het eindwerkstuk doet verslag van een geïntegreerd masteronderzoek, waarin de student een onderzoekscyclus doorloopt die wordt beoordeeld volgens de gangbare standaarden op

vakinhoudelijk en educatief gebied. Bij deze beoordeling is steeds een van de beoordelaars een vakinhoudelijk deskundige en de ander een educatief deskundige.

Bij de toetsen worden beoordelingsformulieren gebruikt die aansluiten bij de bestaande beoordelingen uit de vakinhoudelijke en educatieve masteropleidingen. Voor alle te toetsen onderdelen kent de opleiding een tentamenhandleiding met integrale weergave van alle beoordelingsformulieren. Beoordeling vindt plaats aan de hand van criteria die voldoen aan de eisen vanuit beide disciplines (vakinhoud en educatie). De materialen zijn nog in ontwikkeling, maar bouwen voort op gedetailleerde methoden uit de faculteiten en de Radboud Docenten Academie.

De kwaliteit, compleetheid en samenhang van de toetsing in de gehele master wordt geborgd door de examencommissie, die bestaat uit vertegenwoordigers uit de vakinhoudelijke facultaire opleidingen en de Radboud Docenten Academie. De kwaliteitszorg volgt de richtlijnen die gebruikelijk zijn aan de Radboud Universiteit. Daarbij speelt ook de aparte opleidingscommissie van de tweejarige master een belangrijke rol.

Overwegingen

In het informatiedossier geeft de opleiding een overzicht van de toetsvormen binnen het programma; de opleiding maakt veel gebruik van opdrachten, producten (bijvoorbeeld het educatief ontwerp) en essays. Het panel vindt het positief dat iedere eindkwalificatie meermaals wordt getoetst en is van oordeel dat de opleiding voldoende stappen zet in de richting van integratieve toetsing – in lijn met de gedachte achter de geïntegreerde educatieve master.

Het panel heeft geconstateerd dat met name het portfolio een belangrijk instrument is voor integratieve toetsing: in het portfolio leggen studenten verbanden tussen de afzonderlijke toetsmomenten binnen de verschillende lijnen. Het panel raadt aan om te onderzoeken hoe ook binnen die toetsen de integratie tussen de lijnen verder versterkt kan worden, bijvoorbeeld door het inrichten van gezamenlijke toetsen. Toetsing van wetenschappelijke competenties staat nu bijvoorbeeld los van de toetsing van het praktijkdeel. Studenten sluiten de opleiding af met een geïntegreerd masteronderzoek, waarbij de gezamenlijke beoordeling van betrokken deskundigen vanuit de faculteit en de lerarenopleiding de integratie van het vakinhoudelijke en educatieve domein bewaakt.

Wat betreft de kwaliteitsborging constateert het panel dat de formele kaders aanwezig zijn om een valide, betrouwbare en transparante beoordeling te garanderen. De examencommissie vervult haar wettelijke taak en borgt de kwaliteit van toetsing.

Conclusie

De opleiding voldoet aan standaard 3.

4.4 Standaard 4: Afstudeergarantie en financiële voorzieningen

De instelling geeft aan studenten de garantie dat het programma van de gehele educatieve master volledig kan worden doorlopen en stelt toereikende financiële voorzieningen beschikbaar.

Bevindingen

In een bij het informatiedossier gevoegde brief garandeert het College van Bestuur van de Radboud Universiteit dat studenten het gehele programma van de educatieve master kunnen doorlopen en dat de instelling daarvoor voldoende financiële middelen ter beschikking stelt.

Overwegingen

Het panel is van oordeel dat toereikende financiële voorzieningen beschikbaar zijn om de opleiding tot stand te brengen. Er zijn voldoende garanties dat ingeschreven studenten de gehele opleiding kunnen doorlopen.

Conclusie

De opleiding voldoet aan standaard 4.

4.5 Algemene conclusie over de kwaliteit van de opleiding

De Radboud Universiteit heeft – zowel in het informatiedossier als in het gesprek tussen het panel en vertegenwoordigers van de instelling – verantwoording afgelegd voor de gemaakte keuzes bij de inrichting van de geïntegreerde, tweejarige educatieve master. De gesprekspartners schetsten een helder beeld van de doorgemaakte ontwikkeling – voor het panel was dit een zinvolle aanvulling op het generieke informatiedossier.

Het panel komt tot de conclusie dat de opleiding een goede start heeft gemaakt met de ontwikkeling van het programma, maar dat de huidige stand van zaken nog onvoldoende inzicht verschaft in hoe de integratie in het curriculum tot stand komt. Een verdere uitwerking van het programma acht het panel noodzakelijk, ook om te zorgen voor een goede aansluiting van de moderne vreemde talen. Het panel beoordeelt de nieuwe opleiding dan ook als ‘positief onder voorwaarde’.

Gezien de ontwikkeling die het programma heeft doorgemaakt en de expertise die elders binnen de Radboud Universiteit beschikbaar is, acht het panel het realistisch dat de opleiding binnen een jaar kan voldoen aan de volgende voorwaarde: werk het curriculum verder uit ten behoeve van een programma dat geschikt is voor alle afstudeerrichtingen, en toon daarin het integratieve karakter van de opleiding duidelijk aan.

4.6 CROHO-onderdeel

Het panel onderschrijft de keuze van de opleiding voor het CROHO-onderdeel ‘onderwijs’. Dit advies is in overeenstemming met het CROHO-onderdeel geldend voor de andere universitaire lerarenopleidingen in Nederland.

5 Overzicht oordelen

Onderwerp	Standaarden	Oordeel
1 De beoogde visie op geïntegreerde aanpak in relatie tot de beoogde eindkwalificaties	De visie op de integratie van vak- en lerarenopleiding is in overeenstemming met de visie op het leraarschap van het vak. De visie sluit bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld (leraar) en het vakgebied worden gesteld.	Voldoet
2 Onderwijsleeromgeving	De opleiding vertaalt haar visie op de educatieve master in een adequaat programma waaruit duidelijk de integratieve aanpak blijkt.	Voldoet ten dele
3 Toetsing	De opleiding beschikt over een duidelijke visie en adequaat systeem van toetsing waaruit duidelijk de integratieve aanpak van de gehele opleiding blijkt.	Voldoet
4 Afstudeergarantie en financiële voorzieningen	De instelling geeft aan studenten de garantie dat het programma van de gehele educatieve master volledig kan worden doorlopen en stelt toereikende financiële voorzieningen beschikbaar.	Voldoet
Algemene conclusie	De educatieve master voldoet als geïntegreerde educatieve master-opleiding en aan de kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijze verwacht mag worden van een masteropleiding binnen het Hoger Onderwijs.	Positief onder voorwaarde

Bijlage 1: Samenstelling panel

prof. dr. H. Coonen (voorzitter)

Hubert Coonen studeerde (cum laude) Onderwijskunde aan de Universiteit Utrecht en promoveerde aan de Universiteit Leiden. Gedurende zijn loopbaan was hij algemeen directeur van de Educatieve Faculteit (Lerarenopleidingen) van de Hogeschool Utrecht, hoogleraar en decaan aan de Faculteit Gedragswetenschappen van de Universiteit Twente en achtereenvolgens deeltijdhoogleraar aan de Open Universiteit en de Universiteit Maastricht. Naast deze hoofdfuncties was hij kroonlid en vicevoorzitter van de Onderwijsraad, voorzitter van het Landelijk Platform voor de Beroepen in het Onderwijs (LPBO) en kwartiermaker van het Nationaal Regie-orgaan Onderwijsonderzoek (NRO) van NWO.

prof. dr. K. van Veen

Klaas van Veen is vanaf 1998 werkzaam als universitaire lerarenopleider, eerst in Nijmegen (tot 2005), vervolgens in Leiden (tot 2013). Sinds november 2013 is hij als hoogleraar Onderwijskunde verbonden aan de universitaire lerarenopleidingen van de Rijksuniversiteit Groningen, waarvan hij sinds 1 augustus 2015 directeur is. Zijn werk heeft betrekking op het opleiden van aanstaande leraren, het doen van onderzoek en het leiding geven aan de lerarenopleidingen. Zijn onderzoek richt zich op de didactiek van het leren van aanstaande leraren in de lerarenopleiding en van leraren op school. Hierbij gaat het om hoe dit leren effectief kan plaatsvinden en hoe dit optimaal kan worden georganiseerd. Op dit moment is hij voorzitter van ICL, het landelijk overleg van universitaire lerarenopleidingen.

dr. E. Kwakernaak

Erik Kwakernaak studeerde Duitse taal- en letterkunde aan de universiteit Leiden, afgewisseld met Noorse taal- en letterkunde én muziekgeschiedenis aan de universiteit van Oslo. Hij werkte gedurende zes jaar als Nederlands lector aan de universiteit van Aarhus (DK), daarna gedurende dertien jaar als lerarenopleider en vakdidacticus Duits aan de Lerarenopleiding Zuidwest-Nederland / Hogeschool Rotterdam. Vanaf 1988 werkte hij als universitair docent aan de Rijksuniversiteit Groningen (vakdidactiek Duits). Ook gaf hij taalvaardigheidsonderwijs Duits en nam hij deel aan projecten van de Faculteit der Letteren. Hij promoveerde in 1996 op de didactiek van het grammaticaonderwijs Duits. Sinds 2008 is hij met pensioen met voortzetting van lidmaatschap redactie Levende Talen Magazine en wordt hij ingezet in meerdere auditteams voor accreditatie van tweede- en eerstegraads lerarenopleidingen. Hij heeft een reeks publicaties op zijn naam staan (bijv. Didactiek van het vreemdetalenonderwijs, Bussum: Coutinho, tweede herziene druk 2015, medeauteur van Geschiedenis van het talenonderwijs in Nederland, Groningen: Passage, 2015).

prof. dr. G. Rijlaarsdam

Gert Rijlaarsdam is hoogleraar taaleducatie aan de Universiteit van Amsterdam, Universiteit Antwerpen en Umeå Universitet. Hij was 17 jaar leraar Nederlands, schreef een proefschrift over de effecten van peer teaching op schrijfvaardigheid en maakt deel uit van een onderzoeksgroep aan de UvA over innovatief taalonderwijs en een onderzoeksgroep aan de Universiteit Antwerpen over schrijfprocesonderzoek.

E. Leo (student-lid)

Eline Leo maakt deel uit van de NVAO-pool student-panelleden. Momenteel studeert ze Onderwijskunde aan de UvA; in 2011 behaalde ze het diploma Ouder & Kind training van Train Inn.

Alle panelleden en de secretaris hebben een onafhankelijkheids- en onpartijdigheidsverklaring ingevuld en ondertekend.

Het panel werd bijgestaan door Lieve Desplenter, beleidsmedewerker NVAO, procescoördinator, en Anne Martens, beleidsmedewerker NVAO, secretaris.

Bijlage 2: Programma hoorzitting

Het panel heeft een hoorzitting gehouden op dinsdag 4 juli 2017.

Locatie: NVAO, Parkstraat 28 Den Haag

Programma:

09.00 – 09.15	Ontvangst
11.00 – 14.45	Behandeling dossier Radboud Universiteit (Taal- en cultuurwetenschappen)
11.00 – 11.30	Vooroverleg panel (<i>besloten</i>)
11.30 – 12.30	Gesprek met vertegenwoordigers van de Radboud Universiteit: prof. dr. H. (Han) van Krieken prof. dr. P.-A. (Peter-Arno) Coppen prof. dr. M. (Margot) van Mulken
12.30 – 14.45	Overleg panel (<i>besloten</i>)
17.15	Afrondend overleg panel (<i>besloten</i>)

Bijlage 3: Overzicht van bestudeerde documenten

Informatiedossier opleiding/instelling

- Informatiedossier Educatie in de Taal- en cultuurwetenschappen.
- Bijlagen bij het informatiedossier:
 - Beschrijving van nieuwe en aangepaste pedagogische didactische modules
 - Overzicht van het in te zetten personeel taalvakken

Bijlage 4: Lijst met afkortingen

ba	bachelor
CKV	Culturele en kunstzinnige vorming
CROHO	Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs
EC	European Credits (studiepunten)
hbo	hoger beroepsonderwijs
ICL	Interuniversitaire Commissie Lerarenopleidingen
ma	master
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
VSNU	Vereniging van Nederlandse Universiteiten
wo	wetenschappelijk onderwijs

Het adviesrapport is tot stand gekomen in opdracht van de NVAO met het oog op beperkte toetsing van de nieuwe opleiding wo-master educatie in de Taal- en cultuurwetenschappen van de Radboud Universiteit Nijmegen.

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)

Parkstraat 28

Postbus 85498 | 2508 CD DEN HAAG

T 31 70 312 23 00

E info@nvaio.net

W www.nvaio.net

Aanvraagnummer 005817